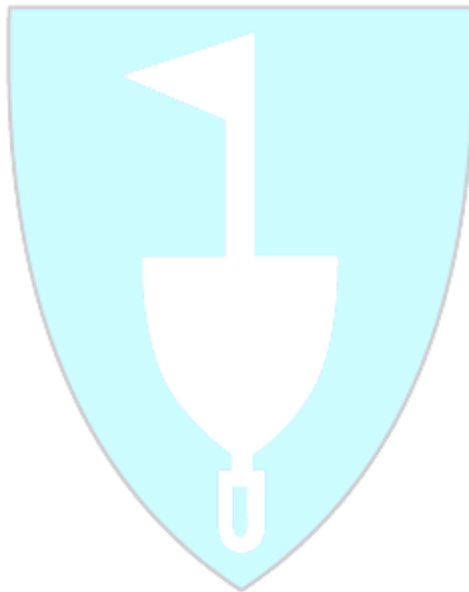

SANDE KOMMUNE
RÅDMANNEN
6084 Larsnes
Tlf. 70 02 67 00 Fax 70 02 67 01
sande.kommune@sande-mr.kommune.no
www.sande-mr.kommune.no

Finansreglement for Sande kommune

Revidert 21.01.2014

REGLEMENT FOR FINANSFORVALTNING

1. Finansreglementets virkeområde.....	3
1.1 Hensikta med reglementet.....	3
1.2 Kven reglementet gjeld for.....	3
2. Heimel og gyldigheit.....	3
2.1 Heimel.....	3
2.2 Gyldigheit.....	3
3. Forvaltning og forvaltningstypar.....	3
4. Formålet med kommunens finansforvaltning	4
5. Generelle rammer og avgrensingar	4
6. Forvaltning av ledig likviditet og andre midlar rekna for driftsformål	5
6.1. Innskot i bank.....	5
6.2. Plassering i pengemarknadsfond.....	5
6.3. Direkte eige av verdipapir	6
6.4. Felles plasseringsavgrensingar	6
6.5. Rapportering.....	6
7. Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og finansieringsavtaler	7
7.1. Opptak av lån og refinansiering av eksisterande lån	7
7.2. Val av låneinstrument.....	7
7.3. Tidspunkt for låneopptak	7
7.4. Konkurrerande tilbod	7
7.5. Val av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrument.....	7
7.6. Storleik på det einskilde lån – fordeling av låneopptak	8
7.7. Rapportering.....	8
8.1 Føremål.....	9
8.2 Overordna investeringsrammer	9
8.2.1 Generelt	9
8.2.2 Likviditetsmål.....	9
8.3 Produktspekter.....	9
8.4 Risikorammer	9
8.4.1 Likviditetsrisiko	9
8.4.2 Kredittrisiko	10
8.4.3 Risikoklasser	10
8.4.4 Avgrensing av plasseringar – risikoklasse	11
8.4.5 Avgrensing av plasseringar - debitor	11
8.5 Valutarisiko	11
8.6 Aktivafordeling	11
8.7 Avkastningsrisiko og benchmarks	12
8.8 Ethiske retningslinjer.....	12
8.9 Rapportering.....	13
9. Rutinar kring oppfølging av finansreglement og avvikshandtering.....	13
10. Kvalitetssikring	14
Vedlegg: Defisjonar og uttrykk	15

1. Finansreglementets virkeområde

1.1 Hensikta med reglementet

Reglementet gjev ei samla oversikt over dei rammer og avgrensingar som gjeld for kommunen sin finansforvaltning. Tilhøyrande fullmakter, instruksar og/eller rutinar skal vere heimla i reglementet. Reglementet definerer dei avkastnings- og risikonivå som er akseptable for plassering og forvaltning av likvide midlar og midlar rekna til driftsføremål, opptak av lån og gjeldsforvaltning, og plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

1.2 Kven reglementet gjeld for

Reglementet gjeld for Sande kommune. Reglementet gjeld også for verksemd i kommunale føretak etter kommuneloven kapittel 11 og interkommunalt samarbeid etter kommunelova § 27. I den grad desse verksemdene har eiga finansforvaltning, skal denne skje i samsvar med dette reglementet.

2. Heimel og gyldigheit

2.1 Heimel

Dette reglementet er utarbeidd på bakgrunn av:

- Lov om kommunar og fylkeskommunar av 25. september 1992, § 52
- Ny forskrift om kommunar og fylkeskommunar sin finansforvaltning fastsett av KRD 9. juni 2009 (FOR 2009-06-09 nr 635).

2.2 Gyldigheit

Finansreglementet skal vedtakast minst ein gong i kvar kommunestyreperiode, og då fortrinnsvis i starten av ei slik periode.

Dette reglementet erstattar alle tidlegare reglar og instruksar som kommunestyret eller anna politisk organ har vedteke for kommunens finansforvaltning.

3. Forvaltning og forvaltningstypar

I samsvar med forskrift om kommunar og fylkeskommunar si finansforvaltning, skal reglementet omfatte forvaltninga av alle kommunens finansielle aktiva (plasseringar) og passiva (renteberande gjeld).

Gjennom dette finansreglementet er det vedteke målsettingar, strategiar og rammer for:

- Forvaltning av ledig likviditet og andre midlar rekna for driftsformål
- Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og andre finansieringsavtalar (finansiell leasing)
- Plassering og forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva
- Forvaltning av ledig likviditet (kap 6), gjeldsportefølje (kap 7) og langsiktige finansielle aktiva (kap 8) kan setjast vekk til fondsforvaltningsselskap og/eller føretak med konsesjon til å drive aktiv forvaltning.

4. Formålet med kommunens finansforvaltning

Finansforvaltninga har som overordna formål å sikre ei god avkastning, samt stabile og låge netto finansieringskostnader for kommunen sine aktivitetar innafør definerte risikorammer. Dette skal ein søke å oppnå gjennom følgjande delmål:

- Kommunen skal til ei kvar tid ha likviditet til å dekke sine forplikingar.
- Plassert overskotslikviditet skal over tid gje ei god og konkurransedyktig avkastning innanfor definerte krav til likviditet og risiko, der ein tek omsyn til tidsperspektiv på plasseringane.
- Lånte midlar skal over tid gje lågast mogeleg totalkostnad innanfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, der ein også tek omsyn til mest mogeleg langsiktig kontroll på lånekostnadane.
- Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva skal gje ei god langsiktig avkastning til akseptabel risiko som over tid skal bidra til å gje innbyggjarane i kommunen eit best mogeleg tenestetilbod.

5. Generelle rammer og avgrensingar

Kommunen er utsett for finansiell risiko knytt til plasseringar av midlar og lån av midlar. Finansiell risiko er utryggleiken om den framtidige verdien på plasseringar og forplikingar i forhold til verdien på plasseringstidspunktet. Det er samvariasjon mellom grad av risiko og avkastningspotensiale. Ved høgare avkastningskrav må ein normalt leggje til grunn høgare finansiell risiko.

- Kommunestyret skal sjølv, gjennom fastsetjing av dette finansreglementet, ta stilling til kva som er tilfredsstillande avkastning og vesentleg finansiell risiko, jf kommunelova §52.
- Kommunestyret skal ta stilling til prinsipielle spørsmål om finansforvaltninga, under her kva som skal reknast som langsiktige finansielle aktiva. Rådmannen har ei sjølvstendig plikt til å greie ut og leggje fram saker for kommunestyret som er av prinsipiell art.
- Rådmannen skal til einkvar tid ha kunnskap om finansielle marknader og instrument som inngår i dette reglementet.
- Rådmannen skal vurdere om dei forskjellige rammene og avgrensingane i reglementet til ei kvar tid er tilfredsstillande, og om desse på ein klar og tydeleg måte sikrar at finansforvaltninga vert utøvd forsvarleg i høve til dei risikoar kommunen er eksponert for.
- Det vert tillagt rådmannen å inngå avtaler i samsvar med dette reglementet.
- Det vert tillagt rådmannen å utarbeide nødvendige fullmaktar, instruksar og/eller rutinar for dei einskilde forvaltningsformer som er i samsvar med dette reglementet.
- Finansielle instrument og/eller produkt som ikkje er eksplisitt nemnt som lovlege å bruke gjennom dette reglementet, kan ikkje nyttast i kommunen sin finansforvaltning.
- Konkrete rammer for forvaltning av kommunen sine midlar til driftsformål, gjeldsporteføljen og langsiktige finansielle aktiva vert omtalt i dette reglementet kvar for seg.
- Plassering av kommunens midlar skal skje etter etiske kriteria. Kriteria inngår i kap 8.8.

6. Forvaltning av ledig likviditet og andre midlar rekna for driftsformål

Forvaltning av likviditet til driftsformål skal sikre at kommunen kan betale sine utgifter ved forfall og samtidig får tilfredsstillande avkastning. Ledig likviditet vert omtalt som driftslikviditet og overskotslikviditet. Kommunen skal til ei kvar tid ha ein tilgjengeleg driftslikviditet som minst er like stor som forventa likviditetsbehov i dei neste 30 dagane. Kommunens driftslikviditet skal vere tilgjengeleg med maksimalt to bankdagars varsel. Dette medfører plassering med minimal risiko og kort disponeringstid og skal plasserast i bank.

Overskotslikviditet er midlar som ikkje kjem til utbetaling dei neste 12 månadar, og vert definert som omløpsmidlar – kortsiktig gjeld korrigert for premieavvik. I tillegg skal det årleg takast ei vurdering av størrelsen på ubrukte lånemiddel og tidshorizonten for bruken av desse og bundne driftsfond (kvar kommune vurderer om dette skal vere med).

Kommunen sine midlar til driftsformål skal *i hovudsak* plasserast i bankinnskot, og overskotslikviditet kan plasserast alternativt i samsvar med reglementet.

Kommunen skal inngå hovudbankavtale for å ivareta behovet for bankteneste. Det kan gjerast avtale om trekkrett på inntil NOK 10,0 mill.

6.1. Innskot i bank

Bankinnskot skal vere i kommunens hovudbank, eventuelt supplert med innskot i andre større spare- eller forretningsbankar:

- Tidsbinding (fastrenteinnskot) kan ikkje avtalast for ein periode på meir enn 12 månader.
- Eit einskild innskot med tidsbinding skal ikkje utgjere meir enn NOK 10,0 mill.

6.2. Plassering i pengemarknadsfond

For plassering i pengemarknadsfond gjeld følgjande:

- a) Det kan berre plasserast i fond med løpetid kortare enn 12 månader
- b) Ingen av fonda sine enkeltpapir skal ha lågare kredittrating enn BBB- (“investment grade”), eller dei skal vere vurdert av forvaltar til å ha minimum tilsvarende kredittkvalitet
- c) Porteføljen i aktuelle pengemarknadsfond kan bestå av papir med inntil 20 % BIS-vekt (BIS er Bank of International settlement. BIS klassifiserers gjennom vekter frå 0 til 100 der 0 er lavast risiko), under her:
 - 1) Renteberande papir utstedt eller garantert av den norske stat.
 - 2) Renteberande NOK denominerte papir utstedt eller garantert av OECD/EØS sone A-statar *)
 - 3) Obligasjonar med fortrinnsrett (særskilt sikra obligasjonar) **)
 - 4) Renteberande papir utstedt eller garantert av norske statsforetak.
 - 5) Renteberande papir utstedt eller garantert av norske kommunar eller fylkeskommunar.
 - 6) Renteberande papir, i form av “senior” sertifikat- og obligasjonslån, utstedt eller garantert av norske banker eller kredittinstitusjonar.
- d) Det kan ikkje plasserast midlar i pengemarknadsfond som inneheld industriobligasjonar, ansvarlege lån eller fondsobligasjonar.

- e) Det skal ikkje vere avgrensingar på uttaksretten i fonda det vert plassert i, og midlane skal alltid være tilgjengelege på få dagar (maks 5 bankdagar).
- f) Samla gjennomsnittleg løpetid for kreditten (kredittdurasjonen) i eit enkelt pengemarknadsfond skal ikkje overstige 12 mnd.

*)Stat i sone A: Statar innan OECD området, samt Det europeiske økonomiske fellesskap. Statar som reforhandlar sin statlege utanlandsgjeld, skal utelukkast i eit tidsrom på 5 år.

**)Obligasjonar utstedt av kredittføretak med fortrinnsrett i ei sikkerhetsmasse bestående av offentlege lån, utlån med pant i bustad eller anna fast eigedom.

6.3. Direkte eige av verdipapir

For direkte plassering i renteberande papir gjeld følgjande:

- a) Det skal berre plasserast i renteberande papir med kortare løpetid enn 12 månader til endeleg forfall.
- b) Ingen einskildpapir skal ha lågare kredittrating enn BBB- (“investment grade”) på investeringstidspunktet, eller dei skal vere vurdert av forvaltar til å ha minimum tilsvarande kredittkvalitet.
- c) Papira kan ha inntil 20 % BIS-vekt (BIS er Bank of International settlement. BIS klassifiserers gjennom vektor frå 0 til 100 der 0 er lavast risiko), og kan bestå av:
 - 1. Renteberande papir utstedt eller garantert av den norske stat.
 - 2. Renteberande papir utstedt eller garantert av norske statsføretak.
 - 3. Renteberande papir utstedt eller garantert av norske kommunar eller fylkeskommunar.
 - 4. Renteberande papir, i form av “senior” sertifikat — og obligasjonslån, utstedt eller garantert av norske bankar eller kredittinstitusjonar
- d) Det kan ikkje plasserast midlar direkte i industriobligasjonar, ansvarleg lånekapital, fondsobligasjonar, eigenkapitalbevis eller aksjar.
- e) Ingen enkeltplassering i renteberande papir kan utgjere meir enn NOK 10 mill. Denne grensa gjeld ikkje for plassering i statspapir.

6.4. Felles plasseringsavgrensingar

- Kommunens samla innskot i enkeltbank/kredittinstitusjon (inkl. direkte eige av verdipapir utstedt eller garantert av institusjonen) skal ikkje overstige 2% av institusjonens forvaltningskapital.
- Kommunens samla innskot i enkeltbank/kredittinstitusjon utanfor hovudbankavtale (inkl. direkte eige av verdipapir utstedt eller garantert av institusjonen) skal ikkje overstige NOK 10 mill.
- Kommunens plassering i eit pengemarknadsfond skal ikkje overstige NOK 10 mill eller 10% av fondets forvaltningskapital.

6.5. Rapportering

Rådmannen skal ved tertialrapporteringar pr. 30. april og 31. august, eller saman med øvrig økonomisk rapportering, leggje fram rapport for kommunestyret som syner status for forvaltninga av ledig likviditet rekna for driftsformål.

I tillegg skal rådmannen så snart råd etter årets utgang leggje fram ein rapport for kommunestyret som syner utviklinga gjennom året og status ved utgangen av året.

Rapporten skal minimum innehalde følgjande:

- Fordeling på dei ulike plasseringane/aktivklassane i NOK (marknadsverdiar) og i prosent av dei samla midlar til driftsformål.
- Eigne rentevilkår samanlikna med marknadsrenta.
- Kommenterarar knytt til den faktiske samansetting, endringar i risikoeksponering, vesentlege marknadsendringar, avkastning i forhold til marknaden og målt mot kommunestyrets budsjetterte avkastning .
- Beskriving og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammene i finansreglementet

7. Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og finansieringsavtaler

7.1. Opptak av lån og refinansiering av eksisterande lån

Kommunestyret gjer vedtak om opptak av lån i eige vedtak i samband med årsbudsjettet. Slikt vedtak skal som minimum innehalde storleiken på lånet.

Med utgangspunkt i kommunestyret sitt vedtak gjer rådmannen låneopptak, godkjenning av lånevilkår og anna forvaltning av kommunen sine innlån etter dei retningslinjer som går fram av dette reglementet, og i tråd med Kommunelova § 50 om låneopptak.

Rådmannen har innafor rammene i dette reglementet fullmakt til å ta opp lån til refinansiering av eksisterande lån, og til å godkjenne nye rentebetingelsar på forfalne renteavtalar på eksisterande lån.

7.2. Val av låneinstrument

Det kan berre takast opp lån i norske kroner.

- Lån kan takast opp som direkte lån i offentlege og private finansinstitusjonar samt i livselskaper. Det er også adgang til å legge ut lån i sertifikat- og obligasjonsmarknaden.
- Lån kan takast opp som opne seriar (rammelån) og utan avdrag (bulletlån), likevel avgrensa mot låneavdrag tilsvarande minimumsavdraget.
- Finansiering kan også skje gjennom finansiell leasing.

7.3. Tidspunkt for låneopptak

Låneopptak skal vurderast opp mot likviditetsbehov, vedteke investeringsbudsjett, forventningar om framtidig renteutvikling og generelle forhold i marknaden.

7.4. Konkurrerande tilbod

Låneopptak skal gjerast til marknadenes gunstigaste vilkår. Det skal normalt hentas inn minst 2 konkurrerande tilbod frå aktuelle långjevarar. Prinsippet kan fråvikast ved låneopptak i statsbank (t.d. startlån i Husbanken).

7.5. Val av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrument

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatningar om framtidig renteutvikling og innanfor eit akseptabelt risikonivå, for å oppnå lågast mogeleg renteutgift. I dette ligg det også best mogeleg kunnskap om framtidige lånekostnader i den til ei kvar tid eksisterande låneportefølje.

Forvaltninga skal leggjast opp i tråd med følgjande;

- Refinansieringsrisikoen (risikoen for at ein ikkje får teke opp nytt lån når eit lån forfell) skal reduserast ved å spreie tidspunkt for renteregulering/forfall. Denne risikoen er normalt låg for ei kommune
- Rentevilkåra skal kontinuerleg følgjast opp for å vurdere binding til fastrente
- Lån med fast rente kan ligge mellom 0 – 75% av den renteberande låneporteføljen
- Ved fastrenteavtalar skal renterisikoen reduserast ved å spreie tidspunkta for renteregulering

For å oppnå den rentebindinga ein ynskjer, er det høve til å ta i bruk framtidige renteavtaler (FRA) og rentebytteavtaler (SWAP). Rentesikringsinstrumenta kan nyttast for å endre renteksponeringa for kommunen si lånegjeld. Føresetnadar for å gå inn i slike kontraktar skal vere ut frå ei totalvurdering av renteforventningar og risikoprofil på eit gitt tidspunkt. Det er ikkje lov å lausrive denne derivathandelen frå den andre finansforvaltninga. Intensjonen bak kvar derivatkontrakt skal dokumenterast, og kontraktane skal knytast til underliggjande lån eller låneportefølje.

7.6. Storleik på det einskilde lån – fordeling av låneopptak

- a) Låneporteføljen skal bestå av færrest mogeleg lån, men likevel slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære låneforfall vert lågast mogeleg.
- b) Eit einskild lån skal ikkje utgjere meir enn 25 % av kommunen si samla låneportefølje.
- c) Under elles like forhold vil det være formålstenleg at kommunen fordeler låneopptaka på fleire långjevarar.
- d) Låneporteføljen skal kontinuerleg vurderast med tanke på reforhandling på heile eller delar av porteføljen.
- e) Låneporteføljen kan setjast bort til ekstern forvaltar/rådgjevar om rådmannen finn det tenleg.

7.7. Rapportering

Rådmannen skal ved tertialrapporteringar pr. 30. april og 31. august, eller saman med øvrig økonomisk rapportering, leggje fram rapport for kommunestyret som syner status for gjeldsforvaltninga.

I tillegg skal rådmannen så snart råd etter årets utgang leggje fram ein rapport for kommunestyret som syner utviklinga gjennom året og status ved utgangen av året.

Rapporten skal minimum innehalde følgjande:

- Opptak av nye lån (inkludert avtaler om finansiell leasing) så langt i året
- Refinansiering av eldre lån så langt i året
- Samansetning av låneporteføljen fordelt på dei ulike typar passiva (i NOK og %)
- Løpetid for passiva og gjennomsnittleg rentebinding
- Eigne renter samanlikna mot marknadsrente
- Kommenterar i forhold til endring i risikoeksponering, gjenverande rentebinding og rentekrav i forhold til kommunens økonomiske situasjon og situasjonen i lånemarknaden, samt føreståande finansierings-/refinansieringsbehov.
- Skildre og vurdere eventuelle avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammene i finansreglementet.

8. Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva

8.1 Føremål

Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva har som formål å sikre ei langsiktig avkastning som kan bidra til å gje innbyggjarane i kommunen eit best muleg tenestetilbod. Det skal styrast etter ein rullerande investeringshorisont på 5 år, samtidig som ein vil oppnå ei rimeleg årleg avkastning.

8.2 Overordna investeringsrammer

8.2.1 Generelt

For å kunne oppfylle formålet for forvaltninga av langsiktige finansielle aktiva skal midlane til ei kvar tid forvaltast etter disse kriteria

- tryggleik for midlane
- risikospreiing
- likviditet
- avkastning

Risikospreiing reduserer den finansielle risikoen. Risikospreiing får ein ved å fordele midlane på ulike produkt og verdipapir innafor fleire aktivaklasser og risikoklasser.

8.2.2 Likviditetsmål

Investeringane skal skje i børsnoterte verdipapir med rimeleg god omsetning og andre papir med tilsvarande god likviditet.

8.3 Produktspekter

Følgjande produkt er tilgjengelege for inkludering i ei forvaltningsportefølje:

- bankinnskot
- sertifikat
- pengemarknadsfond
- obligasjonar
- obligasjonsfond
- aksjefond
- aksjar og grunnfondsbevis

Produkt som ikkje er nemnt i denne oppstillinga, kan ikkje nyttast i forvaltningsporteføljen.

8.4 Risikorammer

8.4.1 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen er faren for at plasseringar ikkje kan gjerast disponible for kommunen på kort tid, utan at det oppstår vesentlege verdifall på plasseringane i samband med realisasjon.

Likviditetsrisikoen vert styrt mellom anna gjennom storleiken på statspapir i porteføljen. Statssertifikat og statsobligasjonar er dei verdipapira som er mest likvide i den norske

marknaden og kor det til ei kvar tid vert kvotert kursar i marknaden med lågast differanse mellom kjøps- og salskurs.

8.4.2 Kredittrisiko

Kredittrisikoen er definert ved faren for at ein motpart i ei kontrakt ikkje innfrir sine plikter. Eit døme her kan vere at ein seljar av ein obligasjon ikkje betalar tilbake heile eller delar av lånet ved forfall (inkludert renter)

Kredittrisikoen vert styrt gjennom å klassifisere kredittrisikoen i risikoklasser og ved å etablere avgrensingar for plassering i risikoklasse og debitor med utgangspunkt i det krav som er sett til kredittrisiko.

8.4.3 Risikoklasser

Kredittrisiko skal klassifiserast i risikoklasser som vist nedanfor. Denne oppstillinga i risikoklasser tek føre seg dei mest vanlege produkt i marknaden. Kommunen må likevel halde seg innafor bruk av dei produkt som dette reglementet tillett i kap 8.3 og dei rammene som framkjem elles i dette reglementet.

Risikoklasse 1	Norske obligasjonar/sertifikat utstedt av stat eller føretak med statsgaranti, samt statsobligasjonsfond.
Risikoklasse 2	Norske obligasjonar med fortrinnsrett, obligasjonar/sertifikat utstedt av statsføretak, fylkeskommunar og kommunar, kraftverk med garanti frå kommune/ fylkeskommune, bankar, forsikringsselskap og kredittføretak, innskot i bankar. BIS-vekt maksimum 20%. Pengemarknads- og obligasjonsfond etter same kriteria som over.
Risikoklasse 3	Norske obligasjonar/sertifikat utstedt av industriføretak eller fond med tilsvarande risiko. BIS-vekt inntil 100%. Pengemarknads- og obligasjonsfond etter same kriteria som over. Obligationar, sertifikat og innskot som inngår i Risikoklasse 2 og Risikoklasse 3 (enten enkeltvis eller gjennom verdipapirfond) er minimum ratet investmentgrade, dvs. BBB- eller betre.
Risikoklasse 4	Eigedom, konvertible obligasjonar, ansvarlege lån, fondsobligasjonar og anna hybridkapital, kombinasjonsfond, hedge fond (fond i fond) og high yield fond (fond som inneheld industripapir med dårlegare rating enn BBB-). Strukturerte produkt (kapitalsikra obligasjonar) vert klassifisert normalt i denne risikoklassen på grunn av normalt lågare likviditet enn i ordinære obligasjonar.
Risikoklasse 5	Aksjefond og allokeringsfond.
Risikoklasse 6	Enkeltaksjar, eigenkapitalbevis og private equity.

8.4.4 Avgrensing av plasseringar – risikoklasse

For å styre kredittrisiko skal følgjande avgrensingar gjelde for plasseringane:

Kredittrisiko	Total porteføljefordeling av totalt plassert kapital (aktiv forvaltning):
Risikoklasse 1	Maksimalt 100 %
Risikoklasse 2	Maksimalt 100 %
Risikoklasse 3	p.t. ikkje ramme, endre til 15 %*
Risikoklasse 4	p.t. ikkje ramme, endre til 15 % *
Risikoklasse 5	Maksimalt 30 % *
Risikoklasse 6	Maksimalt 30 % *

*Sum risikoklasse 3, 4, 5 og 6 kan ikkje overstige 30 % av totalt forvaltningskapital.

8.4.5 Avgrensing av plasseringar - debitor

Ramme for maksimal plassering pr. debitor skal reknast av kommunens samla plasserte kapital.

Kredittrisiko	Maksimal plassering pr. debitor i % av samla plasserte kapital
Risikoklasse 1	Maksimalt 100%
Risikoklasse 2	Maksimalt 35%
Risikoklasse 3	p.t. ikkje ramme, endre til 10 %
Risikoklasse 4	p.t. ikkje ramme, endre til 10 %
Risikoklasse 5	Maksimalt 10%
Risikoklasse 6	Maksimalt 15%

- Det er ikkje anledning å plassere meir enn 10 % av porteføljens totale plasserte kapital i eitt enkelt aksjefond.
- Kommunen kan ikkje eige meir enn 10 % av fondsdelane i eitt enkelt verdipapirfond.
- Kommunens eksponering (innskot og direkteeige i obligasjonar/sertifikat) i ein enkelt bank skal ikkje utgjere meir enn 2 % av bankens forvaltningskapital.

8.5 Valutarisiko

Utanlandske aksjefond kan valutasikrast ved bruk av valutaterminar med maksimalt 12 månaders løpetid.

8.6 Aktivafordeling

Kommunen skal normalt ha ei fordeling av langsiktige finansielle aktiva basert på ein nøytral posisjon og med minimums- og maksimumsrammer for taktisk aktiva allokering:

<i>Plassering</i>	Minimum	Nøytral	Maksimum
Innskot i bank	0 %	0 %	100 %
Plassering i obligasjonar, sertifikat, rentefond (Risikoklasse 1, 2)	0 %	70 %	100 %
Plassering i Risikoklasse 3 og 4	0 %	0 %	15 %
Plassering i enkeltaksjar, grunnfond og aksjefond (Risikoklasse 5 og 6)	0 %	30 %	30 %

Tilleggspunkt vedkomande plassering i enkeltaksjar og eigenkapitalbevis i ein normalsituasjon:

- Direkteplassering i aksjar og eigenkapitalbevis berre i selskap som er notert på Oslo Børs
- Det skal søkast god spreing på fleire enkeltaksjar
- Minimum 50% skal vere i aksjeklassar inkludert i OBX-indeksen
- Maksimum 10% aksjar på SMB-lista, med unntak av SMB-aksjar som også er inkludert i OBX-indeksen

8.7 Avkastningsrisiko og benchmarks

Avkastningsrisiko er definert som risiko for verdiendring på egedelar som følgje av endringar i marknadsforhold – slik som endring i aksjekursar, rentenivå og endring i volatiliteten (svingingar over tid) i disse marknadene. Avkastningsrisikoen for aksjar skal styrast gjennom storleiken som vert sett for maksimal ramme for denne risikoklassa. Det er samtidig gjeve visse avgrensingar ved val av aksjefond, jf. punkt 8.4.5, Risikoklasse 5.

Samtidig med den absolutte risiko (risikoen for ikkje å nå oppsett avkastningsmål) har kommunen også ein relativ risiko som er risikoen for ikkje å oppnå avkastninga til ei samanlikningsportefølje (benchmarkportefølje).

Benchmark (referanseindeks) finansielle aktiva:

• Bank/likviditet	Oslo Børs Statsobligasjonsindeks 0,25 år (ST1X)
Alternativ avkastning bankavtale
• Renteberande portefølje	Oslo Børs Statsobligasjonsindeks 3 år (ST4X)
• Aksjar/Aksjefond	50 % Oslo Børs Fondindeks (OSEBX ev OSEFX)
50 % Morgan Stanley World Index (MSCI)

Ved samanlikningar mot benchmark, skal den faktiske porteføljen og avkastninga på denne målast mot "normalporteføljen" og "avkastninga" på denne i same periode.

8.8 Etiske retningslinjer

Dei etiske retningslinjene skal byggje på FN's Global Compact sine 10 prinsipp:

Menneskerettar:

1. Sikre at selskapet ikkje medverkar til brot mot menneskerettane
2. Støtte internasjonalt anerkjente menneskerettar innafor dei område bedrifta opererer i

Arbeidstakarrettar:

3. Anerkjenne foreiningsfridomen og retten til å føre kollektive forhandlingar
4. Avskaffe alle former for tvangsarbeid
5. Fjerne bruken av barnarbeid
6. Avskaffe diskriminering i sysselsetting og yrke

Miljø:

7. Støtte "føre var"-prinsippet i miljøspørsmål
8. Ta initiativ til å fremme miljøansvar

9. Oppfordre til utvikling og spreing av miljøvenleg teknologi

Korrupsjon:

10. Bekjempe all form for korrupsjon, inklusive utpressing og bestikkelsar

Disse retningslinene fører mellom anna til at selskap som produserar særleg inhumane våpen skal utelukkast frå porteføljen. Vidare skal selskap utelukkast dersom det er ein uakseptabel risiko for at kommunen gjennom sine investeringar medverkar til:

- Grove eller systematiske krenkingar av menneskerettar, som for eksempel drap, tortur, frihetsfrårvøving, tvangsarbeid og utnytting av born
- Alvorleg krenking av individ sine rettार i krig eller konfliktsituasjonar, alvorleg miljøskade, grov korrupsjon og andre særleg grove brot på grunnleggjande etiske normer

Dersom kommunen blir gjort merksam på at det hos ein forvaltar er plasseringar i selskap med ein uakseptabel etisk profil, skal dette takast opp til diskusjon med forvaltaren med sikte på at nemnte plasseringar vert endra, eller at kommunen trekker seg ut av det aktuelle produkt hos forvaltaren.

8.9 Rapportering

Rådmannen skal ved tertialrapporteringar pr. 30. april og 31. august, eller saman med øvrig økonomisk rapportering, leggje fram rapport for kommunestyret som syner status for forvaltninga av langsiktige finansielle aktiva. I tillegg skal rådmannen så snart råd etter årets utgang leggje fram ein rapport for kommunestyret som syner utviklinga gjennom året og status ved utgangen av året.

Rapporten skal minimum innehalde følgjande:

- Fordeling på dei ulike plasseringar/aktivaklassar i NOK (marknadsverdiar) og i prosent av dei samla langsiktige finansielle aktiva
- Avkastning hittil i år samanlikna med referanseindeks pr aktivaklasse og samla
- Kommenterar knytt til den faktiske aktivafordelinga, endringar i risikoeksponering, vesentlege marknadsendringar, avkastning i forhold til marknaden og målt mot kommunestyrets budsjetterte avkastning.
- Beskriving og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammene i finansreglementet

9. Rutinar kring oppfølging av finansreglement og avvikshandtering

Det skal etablerast administrative rutinar som syt for at finansforvaltninga er gjenstand for trygg kontroll og at utøvinga skjer i tråd med finansreglementet, gjeldande lover og forskrift om kommunars og fylkeskommunars finansforvaltning.

Rapporteringa av kommunens faktiske posisjonar (opp mot reglement og fullmaktar) vert gjort i samband med den ordinære rapporteringa (tertialrapportar og årsrapport).

Dersom det er oppstått avvik frå gjeldande regelverk skal dette lukkes snarast mulig dersom det kan skje utan at tapet overskrider 3 % av nominelt plassert beløp. Oppståtte avvik skal fortløpande rapporterast saman med den ordinære rapporteringa. Rapporteringa skal innehalde årsak til at avviket oppsto og kva økonomiske konsekvensar lukkinga medførte.

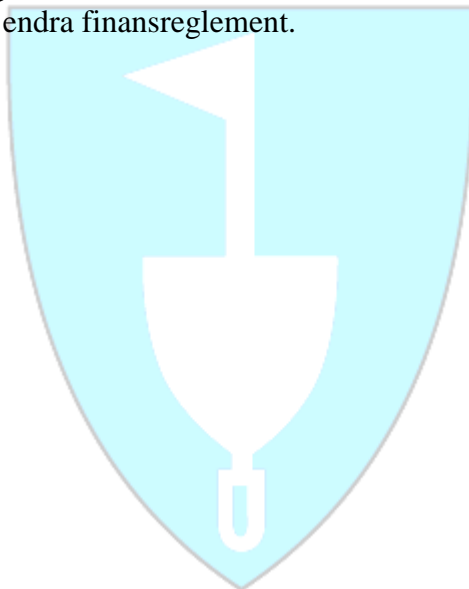
Dersom det er oppstått tap som overskrider 3 % av nominell verdi av plasseringa (som følge av brot på gjeldande reglement), skal saka snarast presenterast for formannskapet. Formannskapet avgjer korleis ein skal lukke avviket.

10. Kvalitetssikring

Finansforskrifta krev at kommunestyret skal la uavhengig kompetanse vurdere om finansreglementet legg rammer for ei finansforvaltning som er i samsvar med kommunelova sine reglar og reglane i finansforskrifta. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutinar for vurdering og handtering av finansiell risiko, og rutinar for å avdekke avvik frå finansreglementet.

Rådmannen har ansvar for at slike eksterne vurderingar vert innhenta.

Kvalitetssikring av finansreglementet skal finne stad ved kvar endring av reglementet, og før kommunestyret vedtek nytt, endra finansreglement.

Vedlegg: Defisjonar og uttrykk

Aksje

Eigardel i aksjeselskap. Aksjeeigarane er ikkje personleg ansvarleg for selskapet sine plikter. Alle aksjar (av samme klasse) gir lik rett i selskapet. Gjennom generalforsamlinga utøver aksjeeigarane den øvste mynde i aksjeselskapet. Sjå også grunnfondsbevis.

Aksjeforvaltning

Styring og oppfølging av ei portefølje av aksjar (eller andre eigenkapitalinstrument).

Aktivaklasser

Ulike former for verdipapir, som til dømes aksjar og obligasjonar.

Basispunkt

Eit basispunkt er eit hundredels prosentpoeng. Denne måleininga vert mest brukt til å syne kostnader og ulikskapar i avkastninga i kapitalforvaltning.

BBB

BBB er eit nivå når ein tek kreditvurdering. BBB er middels klasse lånetakarar, som er tilfredsstillande i øyeblikket.

Benchmark

Samanlikningsgrunnlag. I rentemarknaden nyttar ein ofte renta på statspapir som benchmark, mens leiande aksjeindeksar vert nytta som benchmark i aksjemarknaden.

BIS

BIS = Bank Of International Settlement. BIS klassifiserer risiko gjennom vektorer frå 0 til 100 der 0 er lavaste risiko og 100 er høgste risiko.

D-lånsrenten

Rente på "lån som går over natta" i Norges Bank.

Deflasjon

Vedvarande fall i det generelle prisnivået (sjå inflasjon).

Derivat

Ein finansiell kontrakt der verdien er avhengig av verdien til ein underliggjande variabel på eit framtidig tidspunkt. Priser på finansielle aktiva, råvarer osv. Vert ofte nytta som underliggjande variabel. Opsjonar og terminkontrakter er dømer på derivat.

Durasjon

Durasjonen til ein fastrenteobligasjon er den tid det i gjennomsnitt tek før alle kontantstraumar (rentekupongar og hovudstol) forfall til betaling. Durasjonen (eigentleg modifisert durasjon) gir i tillegg uttrykk for kor følsom verdien av obligasjonen er for endringar i rentenivået, og fortel kor mange prosent verdien av obligasjonen vil gå ned med dersom marknadsrenta stig med eitt prosentpoeng. Lang durasjon tyder at obligasjonsverdien er veldig følsom for renteendringar.

Effektiv rente

Avkastninga (gjort om til årleg rente) ein vil oppnå ved å investere i eit rentepapir til dagens kurs og sitje på det til forfall. Vert også kalla yield.

Eigenkapitalinstrumenter

Aktivaklasse som i hovudsak omfattar (fysiske) aksjar, aksjefuturekontrakter og opsjonar knytt til aksjeverdiar.

Emisjon

Innhenting av kapital ved å skrive ut verdipapir. Ved ein aksjeemisjon blir det utstedande aksjeselskapet tilført ny eigenkapital, medan ved utsteding av obligasjons- og sertifikatlån blir utstedar tilført ny framandkapital.

ESB

[Den europeiske sentralbanken](#), lokalisert i Frankfurt, som frå 1. januar 1999 har hatt ansvaret for å utforme og gjennomføre pengepolitikk, en innanfor den monetære unionen i EU.

Fastrenteobligasjon

Obligasjon som gir same nominelle rente i hele løpetida.

Finansieringsforetak

Samlebegrep for finansieringsselskap og kredittforetak.

Finansieringsselskap

Selskap som har konsesjon til å drive finansieringsverksemd, men ikkje er bank, forsikringsselskap eller låneformidlingsforetak. I motsetnad til kredittforetak er finansieringsselskap ikkje obligasjonsutstedande.

Finansinstitusjoner

Selskap, foretak eller annen institusjon som driv finansieringsverksemd, med unntak av offentlege kredittinstitusjonar og fond, verdipapirfond, verdipapirforetak m.m. Finansinstitusjon vert brukt som samlebegrep for banker, finansieringsforetak og forsikringsselskap.

F-innskudd

Bankane sine innskot i Norges Bank til fast rente og løpetid.

Float

Floatperiode: Perioden frå det tidspunkt betalar sin konto vert belasta ein sum til det tidspunktet mottakar sin konto vert godskriven den same summen. Floatinntekt: Avkastninga den betalingsformidlande institusjon har av floatsummen i floatperioda.

F-lån

Bankane sine lån i Norges Bank til fast rente og løpetid.

Foliorenta

Renta bankene får på sine innskott frå ein dag til den neste i Norges Bank. Foliorenta er det viktigaste verkemiddelet i pengepolitikken.

Forvaltningskapital

Den samla verdien av midlane ein finansinstitusjon har til forvaltning. Forvaltningskapitalen tilsvarar balansesummen. Forkortinga GFK vert nytt for gjennomsnittleg forvaltningskapital.

FRA-rente

Forward Rate Agreement. Framtidig renteavtale. Avtale mellom to partar om å låse fast rentesatsen på eit framtidig innlån eller utlån for ei gitt periode.

Gjenkjøpsavtale

Sal av verdipapir der ein samstundes gjer ei avtale om å kjøpe papira attende på eit seinare tidspunkt til ein avtalt pris.

Grunnfondsbevis

Eit verdipapir som liknar på ein aksje, men som skil seg frå ein aksje med omsyn til eigarrett

til selskapsformua og påverknad i selskapet sine organ. Grunnfondsbevis kan skrivast ut av sparebankar, kredittforeiningar og gjensidige forsikringsselskap for å trekke til seg ny kapital.

IMM-dager

Vanleg brukte forfallsdagar for standardiserte pengemarknadsprodukt (forkortinga står for International Money Market).

Implisitt volatilitet

Forventa framtidig volatilitet utleda frå opsjonsprisar.

Indeks

Ein veia sum av økonomiske/finansielle storleikar. Indekser som vert brukt til å seie noko om utviklinga over tid. Konsumprisindeksar og aksjeindeksar er dømer på indeksar som ofte vert nytta.

Inflasjon

Vedvarande vekst i det generelle prisnivået. Inflasjonen måle ein vanlegvis ved veksten i konsumprisindeksen (KPI).

Intervensjonar

Norges Banks kjøp og sal av utanlandsk valuta med sikte på å påverke valutakursen.

Kapitaldekning

Eit forholdstal som seier noko om soliditeten til finansinstitusjonar og verdipapirføretak. Det er spesielle regler for korleis kapitaldekninga skal bereknast.. Sjå [Kredittilsynets internettsider om kapitaldekning](#).

Konkurranskursindeksen (KKI)

Indeks som syner verdien av norske kroner målt mot eit veid gjennomsnitt av valutaene til 25 av Norge sine viktigaste handelspartnarar. Stigande indeksverdi tyder ein svakare kronekurs.

Korrelasjon

Korrelasjonen mellom to variable skildrar grada av samvariasjon. Dersom korrelasjonen er lik 1 vil dei 2 variablane alltid gå i same takt. Dersom det er null korrelasjon, vil dei alltid gå heilt uavhengig av kvarandre.

KPI

Konsumprisindeks. Indeks som måler veksten i konsumprisen (sjå inflasjon).

KPI-JAE

Eit mål på veksten i konsumprisane justert for avgiftsendingar og utan energivarer. KPI-JAE er eit mål på den underliggjande prisveksten.

Kredittføretak

Føretak som i hovudsak finansierer si utlånsverksemd ved å utstede obligasjonar.

Kredittilsynet

[Kredittilsynet](#) fører tilsyn med finansinstitusjonar, institusjonane i verdipapirmarknaden, pensjonskasser, revisorar, rekneskapsførarar, eigedomsmeklarar og inkassoselskap.

Kredittindikatorane (K2, K3)

Månadlege indikatorar for kreditt til publikum (kommuneforvaltning, ikkje-finansielle føretak og hushaldningar). Dei viktigaste indikatorane omfattar hhv publikum si bruttogjeld til innanlandske kreditorar (K2) og til alle kreditorar, dvs. inkludert utlandet, (K3).

Kredittinstitusjon

Foretak som mottok innskott eller andre tilbakebetalingspliktige midlar og yter lån for eiga rekning.

Kredittrisiko

Risiko for at motpart ikkje oppfyller sine plikter i høve til avtale. I eit låneforhold består kredittrisikoen i at låntakar ikkje oppfyller låneavtalen.

Likviditetspremie

Ulike verdipapir er meir eller mindre lett omsettelege. Til dømes vert det i dei fleste land omsett statsobligasjonar for store summer kvar dag, mens det for enkelte obligasjonar utsteda av private selskap kan vere vanskeleg å finne ein kjøper eller seljar om ein ynskjer å utføre ein handel. Papir som det er vanskeleg å få seldt har gjerne litt høgare avkastning på grunn av det. Denne meiravkastninga kaller ein likviditetspremie.

Likviditetsrisiko (for finansinstitusjonar)

Risiko for økte kostnader som følgje av at ein motpart ikkje gjer opp sin forpliktelse til rett tid. Risikoen skyldes først og fremst at finansinstitusjonane, og spesielt bankane, i stor grad finansierer ein forholdsvis langsiktig utlånsportefølje med kortsiktige innskott eller innlån av midlar.

Likviditetsrisiko (i finansielle marked)

Risikoen for å oppnå ein dårleg pris i ein finansiell marknad fordi talet aktuelle kjøparar/seljarar i marknaden er lite.

M2

Pengehaldande sektors (publikum og andre finansielle foretak enn bankar og statlege låneinstitutt) beholdning av sedlar og mynt, ubundne bankinnskott og banksertifikat. M2 vert omtalt som det breie pengemengdsomgrepet. Sjå også pengemengda.

Marknadskapitaliseringsveker

Marknadskapitaliseringsveker er veker som svarer til den del kvart aktivum eller aktivaklasse eller land/region har av total marknadsverdi innan eit definert univers. Petroleumsfondet brukar slike veker til å bestemme kor stor del kvart lands aksjeindeks skal ha i totalindeksen for ein region.

Marknadsrisiko

Risiko for potensielt tap i form av redusert marknadsverdi som følgje av prisfluktuasjonar i finansielle marknader.

Meiravkastning, mindreavkastning

Sjå differanseavkastning.

Nominell rente

Pålydande rente på ein finansiell fordring. Sjå også realrente.

Nullkupongobligasjon

Ein obligasjon utan rentebetalingar. Nullkupongobligasjonar vert lagt ut til underkurs, dvs. til ein kurs lavare enn pålydande verdi, og lvert løyst inn til pålydande verdi ved forfall.

Obligasjon

Standardisert omsetteleg lån med opprinneleg løpetid på minst eit år. Vilkår ved eia obligasjonslån, slik som løpetid, rente, renteutbetalingsdatoar og eventuelle rentereguleringsvilkår, vert avtalt ved utsteding av lånet.

Operasjonell risiko

Risiko knytta til faren for forstyrrelser og avbrot av driftsmessig art, til dømes brot på prosedyrar, feil i IT-system eller maskinvarer, regelbrot, bedrageri, brann og terrorangrep.

Oppgjørsrisiko

Risiko for tap og likviditetsproblem i samband med avregnings- og oppgjørsfunksjonane. Oppgjørsrisiko omfattar kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko. Ved betalingsformidling blir transaksjonar generert av kundar og de resulterande eksponeringar vil ikkje vere resultat av eksplisitte kredittvurderingar. Dette setter risikoen som oppstår i betalingssystemet i ei særstilling.

Opsjon

Ein skil mellom to typer opsjonar, kjøpsopsjonar og salsopsjonar. Ein kjøpsopsjon (salsopsjon) er ein rett, men ikkje plikt til å kjøpe (selje) eit underliggjande aktivum til ein på førehand avtalt pris. Mogelege underliggjande aktiva er aksjar, valuta m.m.

Pengemengda

Pengehaldande sektor si behaldning av sedlar og mynt, bankinnskott og andre finansielle instrument som inngår i ulike pengemengdsomgrep (sjå også M2). Pengehaldande sektor består av publikum (kommuneforvaltninga, ikkje-finansielle føretak og hushaldningar) samt andre finansielle føretak enn banker og statlege låneinstitutt. (Merk at det gjeld andre definisjonar for basispengemengda).

Pengeoppgjøret

Pengedelen av verdipapiroppgjøret.

Pengepolitikk

Styresmaktene si styring av renter og likviditet i marknaden for norske kroner. Det viktigaste virkemiddelet i pengepolitikken er renta på bankane sine innskott i Norges Bank (foliorenta).

Portefølje

Vert brukt om samla mengde av dei verdipapir som eit fond blir investert i. Petroleumsfondet si portefølje består blant anna av aksjar, aksjefuturekontrakter, obligasjonar, pengemarknadsplasseringar, rentefuturekontrakter og valutaterminkontrakter.

Realrente

Realrenta er nominell rente korrigert for prisstigning (inflasjon).

Referanseportefølje

Ei referanseportefølje er ei tenkt portefølje med ei bestemt samansetjing av verdipapir (obligasjonsindeks eller aksjeindeks) som ein forvaltar vert resultatmålt i høve til. Referanseporteføljen representerer ein nøytral investeringsstrategi.

Renteberande instrument

Finansielle kontrakter der avkastninga er knytt til ei avtalt rente av ein pålydande verdi. Eit døme her er obligasjonar.

Renteforvaltning

Styring og oppfølging av ei portefølje av renteberande instrument.

Rentemargin

Differansen mellom (ein banks) utlåns- og innskottsrente.

Rentepapir

Fellesomgrep for obligasjonar, sertifikat og statskassevekslar.

Renterisiko

Risiko for potensielt tap i form av redusert marknadsverdi som følgje av fluktuasjonar i renta.

Risikopremie

Den ekstra avkastninga ein investor forventar å oppnå ved ein risikabel investering i høve til ein risikofri investering. Investeringar i statlege rentepapir vert til vanleg nytta som det risikofrie samanlikningsgrunnlaget, sjølv om ingen investeringar er heilt utan risiko.

Sertifikat

Standardisert omsetteleg lån med løpetid på inntil 12 måneder (eit år). Sjå også obligasjon.

Short-sal

I mange marked er det lov å avtale sal av verdipapir ein ikkje eig. På avtalt leveringsdato må imidlertid seljaren ha papiret, enten etter å ha kjøpt det eller vanlegare ved å ha lånt det av ein tredjepart. Short-sal kan vere lønne seg dersom ein ventar at prisen på verdipapiret skal bli redusert før ein må kjøpe det.

Spread

Vert brukt generelt om forskjellen mellom to prisar. I obligasjonsmarknaden brukar ein spread om forskjellen mellom sals- og kjøpskurs på ein obligasjon. Ved omsetning av obligasjonar tek ikkje meklaren direkte betalt for sine tenester, men stiller i staden ulike kurser for kjøp og sal.

Standardavvik

Standardavvik er eit mål som viser kor mykje verdien av ein variabel kan ventast å svinge. For ein konstant verdi vil standardavviket vere lik 0. Høgare standardavvik tyder større svingningar.

Statskasseveksel

Eit standardisert omsetteleg lån utsteda av den norske stat med løpetid under eit år og ingen rentebetalingar. Sjå også nullkupongobligasjon.

Styringsrente

Sentralbanken si sentrale rente i utøvinga av pengepolitikken. I Norge er dette foliorenta.

Støttekjøp

Ein sentralbank sitt kjøp av ein valuta for å auke prisen/kursen på valutaen (sjå intervensjonar).

Swap

Avtale mellom to partar om å bytte framtidige kontantstraumar. Til dømes kan den eine parten betale den andre flytande rente, medan den sjølv mottek fast rente.

Taktisk aktivaallokering

Å velje andre aktiva- eller marknadssamansetjingar enn i referanseporteføljen med sikte på å oppnå høgare avkastning.

Terminkontrakter

Kontrakter om kjøp eller sal av aktiva på eit framtidig tidspunkt og til ein bestemt pris. Petroleumsfondet kjøper og sel valuta på termin, for å unngå valutakursrisiko i høve til referanseporteføljen si valutasamansetjing.

Terminrenter

Terminrenter er renter som løper mellom to framtidige tidspunkt. Terminrentene kan under visse forutsetningar gi uttrykk for marknaden sine forventningar om framtidig rentenivå.

Valutakurs

Prisen på eit lands valuta målt mot andre lands valuta, til dømes norske kroner per euro.

Valutaopsjoner

Ein rett, men ikkje plikt, til å kjøpe eller selje in bestemt sum valuta til ein på førehand avtalt valutakurs.

Valutareserver

Norges Banks behaldning av finansielle aktiva i utanlandsk valuta som skal kunne nyttast i gjennomføringa av pengepolitikken. Norges Bank forvaltar i tillegg Statens Petroleumsfond på vegne av Finansdepartementet.

Valutarisiko

Risiko for potensielt tap i form av redusert marknadsverdi som følgje av fluktuasjonar i valutakursen.

Valutaswapmarknaden

Ein marknad der to aktørar i dag utfører eit bytte mellom to valutaer med avtale om å reversere byttehandelen på eit framtidig tidspunkt til eit bestemt kursforhold mellom dei to valutaane (valutabytteavtale).

Verdipapirfond

Eit fond som vert eigd av ein ubestemt krets av personar og der midlane i det vesentlege er investert i verdipapir.

Verdipapirforetak

Foretak som yter investeringstenester.

Volatilitet

Eit statistisk mål for svingingar i ein tidsserie.

VPS

[Verdipapirsentralen](#) (VPS) er ein privat, sjølveigande institusjon, oppretta ved lov om verdipapirsentral, som driv eit elektronisk rettighetsregister for aksjar, obligasjonar og andre finansielle instrument med i hovudsak norske utstedarar.